

169 **GUILLAUMIN, Armand** (PÁRIZS, 1841 – ORLY, 1927)

DAMIETTE, 1888 körül

Olaj, vászon, 54x65 cm
Jelezve balra lent: Guillaumin

Kikiáltási ár: 19 000 000 Ft
Starting price: 79 167 EUR

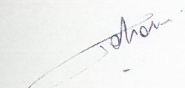

Armand Guillaumin: Önarckép, 1875. körül
Musée d'Orsay, Párizs

LE TABLEAU D'ARMAND GUILLAUMIN
REPRODUIT CI-CONTRE :
"DAMIETTE"
HUILE SUR TOILE VERS 1888
SIGNÉE EN BAS À GAUCHE
MESURANT 65 X 54 CM
SERA REPRODUIT DANS LE SECOND VOLUME
DU CATALOGUE RAISONNÉ ARMAND GUILLAUMIN,
ACTUELLEMENT EN PRÉPARATION PAR DOMINIQUE
FABIANI ET PHILIPPE CAZEAU.

FAIT A PARIS LE 19 NOVEMBRE 1998.

DOMINIQUE FABIANI

PHILIPPE CAZEAU

„Armand Guillaumin itt reprodukált festménye:
Damiette,
olaj, vászon, 1888 körül,
jelezve: balra, lenn, 65x54 cm,
szerepelni fog Dominique Fabiani és Philippe Cazeau:
Armand Guillaumin oeuvre-katalógusának
jelenleg előkészületben lévő második kiadásában.”

(Dominique Fabiani és Philippe Cazeau,
Armand Guillaumin új oeuvre-katalógusának gondozói)

zsű almafa, mögötte a káposztás-
kert és a távolabbi lombok mögül ki-
kandikáló háztetők. Nem rajzolta elő
a művet, a látványt nedvesen, sűrűn
felrakott, apró színes foltokból épít-
tette fel, csak a kép bal sarkán ki-
világosodó égbolt érzékeltetéséhez
használt nyújtottabb ecsetvonáso-
kat. A festmény egészen közelről
nézve rendkívül színgazdag – ez az a
periódus, amikor Guillaumin rész-
ben Seurat hatására a tónusokat
számtalan kicsiny színre bontotta fel.
A távoli, szürkéskékek ható ház-
tetőt a néhány négyzetcentiméteres

felületen például rövidke ecsetvoná-
sokkal a piros, kék, zöld, lila, fehér
különböző intenzitású árnyalatával
festette meg. Ugyanígy építette fel a
lombkoronát, a fa törzsét, vagy a
napszitta, füves talajt. Az apró ele-
mekből összeálló kép mesterien
érezkelteti a szemlélővel a nyári leve-
gőremegését, atmoszféráját.

A legújabb oeuvre katalógus
gondozói, Fabiani és Cazeu, 1888.
körülre datálták a festményt. Ez az az
időszak, amikor Van Gogh igen kö-
zel került Guillauminhez, olyannyira,
hogy párizsi éve alatt, őt tekintette a

legjobb barátjának az impresszi-
onisták közül. Testvéréhez, Théo-hoz
írt soraiban gyakran emlegeti Guil-
laumint, és 1888. áprilisában, egy
festményével kapcsolatban ezt írja
neki: „Ami a Guillaumint illeti, bizo-
nyára jó vásár lenne, ha meg lehetne
venni...”

Nem tudjuk, pontosan melyik
képről volt szó, de Van Gogh akár
egy damiette-i tájképe is gon-
dolhatott.

ROCKENBAUER Zoltán

Armand Guillaumin: Damiette, szénaboglyák és káposztaföld, 1885 körül
Magántulajdon

Claude Monet: Giverny mezők, 1891
Magántulajdon

Alfred Sisley: A Szajna Suresnes-nél, 1877
Musée d'Orsay, Párizs

IRODALOM:

- Christopher GRAY: Armand Guillaumin. [Biographie et catalogue raisonné de l'oeuvre peint.] Connecticut, Pequot Pr. 1972.
- Christopher GRAY: Armand Guillaumin. 2nd édition. Genève, 1991.
- Claude ROGER-MARX: Armand Guillaumin. In: A modern festészet lexikona. Átdolgozott magyar kiadás. Fordította Veresné Deák Éva és Csorba Géza. Budapest, 1974. 159. l.
- Maurice SÉRULLAZ: Az impresszionizmus enciklopédiája. Ford.: Berényi Gábor. Budapest, 1978. (Az első francia kiadás: Encyclopédie de l'Impressionisme, Paris, 1974)
- Paul SIGNAC: Delacroix-tól a neoimpresszionizmusig. Paul Signac elméleti írásai. Ford.: Csorba Géza. Budapest, 1978.
- VAN GOGH válogatott levelei. Válogatta, fordította és az utószót írta Dávid Katalin. Harmadik, változatlan kiadás. Bp. é. n. [Az első kiadás: 1964.]

GUILLAUMIN SZÁMOS MŰVE TALÁLHATÓ VILÁGHÍRŰ GYŪJTEMÉNYEKBEN, TÖBBEK KÖZÖTT AZ ALÁBBIKBAN:

- Musée d'Orsay, Párizs
- Musée de la Ville de Paris
- Musée de Louvre, Párizs
- Bibliothèque Nationale, Párizs
- Musée de St-Étienne
- Musée Vincent van Gogh, Amsterdam
- Ny Carlsberg Museum, Koppenhága
- Dr. Oscar Ghez Modern Art Fondation, Genf
- Musée du Petit Palais, Genf
- Boston Museum of Fine Arts, Boston
- Galleries Maurice Sternberg, Chicago
- The Metropolitan Museum of Art, Robert Lehmann Collection, New York

Párizsban, 1874. április 15-én, a Boulevard de Capucines 35. számú házban fiatal festőművészek tárlata nyílt meg. A helyszín nem tartozott ugyan az előkelő kiállítótermek közé, mégis nevezetesnek számított. Nadar fényképész műterme volt az, amely befogadta az előző év végén alakult, hosszú és talányos nevű egyesület, a „Société anonyme des artistes, peintres, sculpteurs, graveurs etc.” tagjainak alkotásait. A kiállítók mintegy harmincan voltak, köztük olyan, akkor még szinte teljesen ismeretlen nevek, mint Paul Cézanne, Claude Monet, August Renoir, Alfred Sisley, Edgar Degas, Berthe Morisot, Camille Pissarro és Armand Guillaumin. Kiállított vásznak igen-csak eltértek a zsinórmértéknek te-

kintett akadémikus iránytól, és a korabeli kritika nem késlekedett pellen-gérré állítani a szokatlan tárlatot. A Charivari című satirikus lap szerzője, egy bizonyos Louis Leroy – akkoriban elismert festő és író – mindenekelőtt Claude Monet „Impresszió, a felkelő nap” című festményén élcélődött: „Impresszió hát persze! Tudtam én mindjárt, merthogy igen csak impresszionálva vagyok, tehát impresszióknak kell lennie... Minő szabadság! Minő könnyedsége a mesterségnek! A csupasz tapéta is kidolgozottabb, mint ez a tengert ábrázoló kép!” A pamflet címéül is ezt választotta: „Az impresszionisták kiállítása”. Leroy nyilván akkor még nem sejtette, hogy a kultúrtörténetben majd nem zsánerképeivel

vagy színdarabjaival fog bevonulni, hanem ezzel az írásával, amellyel akarva-akaratlanul is az új mozgalom, sőt egy új stílusirányzat, keresztapja lett.

AZ IMPRESSZIONISTÁK

Mai szemmel nézve nehezen értjük, mi okozta a nagy felháborodást e hangulatos képek láttán. A Szalon akkori törzsközönsége számára azonban az impresszionista alkotások sokkal inkább tűntek vázlatnak, mintsem befejezett festménynek. A mesterség becsületét, a *munkát* kérték számon. Az impresszionista festőket ugyanis nem érdekelték a

műtermekben gondosan kidolgozandó témák. A szabadban alkottak, és arra törekedtek, hogy a változó fényviszonyok rögzítésével a pillanatot, a múlt időt tudják megragadni. Gyors, eldolgozatlan ecsetvonásokkal festettek, nem bibelődtek a száradással, lazúros rétegek felrakásával. Ahogy Jules Laforgue a fiatalon elhunyt szimbolista költő megfogalmazta: „Az impresszionista olyannak látja, és úgy jeleníti meg a természetet, amilyen, vagyis kizárólag színes rezdülésekben. Nincs rajz, nincs fény, nincs modell, nincs perspektíva, nincs fény-árnyék, nincsenek mindezek a gyerekes osztályozások: mindez színes rezdülésekben oldódik fel, s a vásznon mindezt egyes-egyedül színes rezdülésekben kell ábrázolni.”

Ezek a festmények az avatatlan szem számára közelről nézve értelmetlen zagyvaságnak, mázománynak, érdes felületükkel hevenyészett munkáknak tűntek az akadémikus mesterek finomkodó művei mellett. Hogy élvezni lehessen őket, távolabb kellett lépni, mert a színfoltok csak megfelelő távolságból, a „néző szemében keveredve” adják ki a formát, a tér mélységét. Az impresszionisták „objektíve” próbáltak festeni. Nem azt rögzítették a vásznon, amit előzetes tudásuk alapján látniuk kellett volna, hanem, amit valóban láttak. Monet azt mondta: „Amikor festesz, felejtsd el a mezőt, a fákat, azokat a dolgokat, amiket magad előtt látsz. Csak arra gondolj, hogy itt van egy kis kék négyzet, ott egy rózsaszínű téglalap, itt egy sárga csík. Mindent olyan színűnek és formájúnak fess le, amilyennek látod, amíg meg nem jelenik a vásznon a jelenetről alkotott saját benyomásod.”

Bizony idő kellett hozzá, hogy a publikum megtanulja, miként kell szemlélni ezeket a műveket. Ám azóta eltelt egy jó évszázad, és e festők népszerűsége még mindig töretlen. Nincs egyetlen művészi irányzat sem, amely akkora tömegeket képes képtárakba csalogatni, mint az impresszionizmus.

ARMAND GUILLAUMIN, A HŰSÉGÉS

A *leghűségesebb impresszionista* – így szólták emlegetni Armand Guillaumin. Valóban, ő ott volt a kezdetek-kezdeténél: egyike a „Société Anonyme” aláíróinak 1863-ban, kiállított az I. impresszionista tárlaton, és kettő kivételével az összes többin is. A nagyok közül ő hunyt el utoljára, s bár olykor kacérokodott a posztimpresszionizmussal, tulajdonképpen élete végéig megmaradt annál az irányzatnál, amelynek egyik alapítója volt.

Festészeti tanulmányait rövid előképzés után, 1860-tól Párizs egyik jónevű szabadiskolájában, az Orfèvres rakparton lévő Académie Charles Suisse-en folytatta. Ide járt, többek között, Edouard Manet és Claude Monet is, de Guillaumin a növendékek közül igazán szoros barátságba Paul Cézanne-nal és Camille Pissarro-val került. 1863-ban mindhárman kiállítottak a legendás „Visszautasítottak szalonján”, amelynek legfőbb botránykövét Manet máig legismertebb festménye, a „Reggeli a szabadban” jelentette. Ez volt az első olyan tárlat, amelyet a párizsi Szalonból kizsúríztak képek számára nyitottak.

A szegény családból származó Guillaumin ezekben az években valóságos nyomorgott, és hogy nap-pal festhessen, éjszakai munkát vállalt egy vasút-társaságnál. Nehéz helyzetén sokat segített, hogy 1872-ben Pissarro meghívta magához Cézanne-nal együtt Pontoise-ba festeni. Az idősebb barát tájképfestészete, férfias, szemcsés stílusa ekkoriban mindkettőjükre nagy hatással volt. Ugyancsak Pissarro volt az, aki bemutatta vendégeit a szomszédos Auvers-sur-Oise-ban élő Dr. Gachet-nak. Az orvos amatőr festő, rézmetsző és jeles műgyűjtő volt, és szívesen fogadta házában a tehetséges, modern művészeket. (Később Van Gogh is a pártfogoltjai közé tartozott, aki remek portrét festett róla.) Guillaumin Cézanne-nal együtt

hosszabban időzött Auvers-ben, Dr. Gachet-nál, elsősorban tájképeket festett, és itt sajátította el a rézmet-szés technikáját.

A 80-as években ismerkedett össze Seurat-val és Signackal, és szívesen dolgozott velük együtt a párizsi rakpartokon. Bár Seurat pontillista technikája hatással volt a munkáira, Guillaumin nem mélyedt el a divizionizmus tudományos elméletében, de az évtized közepétől képeit sok színes foltból kezdte felépíteni. Ezekben az években fedezte fel az Orsay melletti Damiette-et, ahová rendszeresen kijárt festeni. 1886-ban barátságot kötött Van Gogh-gal, aki igen nagyra becsülte művészetét.

Bár olykor sikerrel adott el egy-egy festményt, többek közt, dr. Gachet-nak, Théo Van Gogh-nak, vagy az angol festőnek, John P. Russelnek, anyagi helyzetében lényeges javulás először csak 1886-ban, a házasságával következett be, amikor nőül veszi Marie-Joséphine Charreton tanárnőt. Öt évvel később azonban igazán rámosolygott a szerencse: lottón százezer aranyfrankot nyert, és ez az összeg immáron a teljes anyagi függetlenséget biztosította számára. A 90-es években festészete szubjektívebbé vált, feltűzesítette színeit, és jóval a fauveizmus megjelenése előtt fauve hatású képekkel kísérletezett. Bár továbbra is Párizsban élt, gyakran járt festeni a Creuse völgyébe, Crozant-ba, illetve a tengerhez délre, Agay-ba, és nyugatra, Saint-Palais-sur-Mer-be. A legtöbbet Crozant-ban időzik, ahol Monet is megfordult korábban, de az ottani festőiskola felvirágzása leginkább Guillaumin 1890 és 1920 közötti gyakori látogatásának következménye lett.

Lassanként hivatalos elismerés is övezte művészetét, még becsületrendet is kapott. 1906-ban, a leköszönő August Renoir utódaként ki-nevezték a párizsi Salon d'Automne festészeti szekciójának vezetőjének. Ő az, aki az Őszi szalon keretein belül két korábbi, időközben elhunyt barátjának retrospektív kiállításait

Claude Monet: Impresszió, a felkelő nap, 1872
Musée Marmottan, Párizs

kezdeményezte: 1906-ban Paul Gauguin, 1907-ben Paul Cézanne gyűjteményes tárlata a reveláció erejével hatott nemcsak a francia szellemi életre, de a magyar festészet alakulására is. Guillaumin elnöksége alatt az Őszi Szalon mind nemzetközibbé vált, többek között a magyar festők is egyre nagyobb számban állítottak ki az éves tárlatokon. (Ekkor lett a Salon d'Automne rendszeres visszatérő vendégévé Czóbel Béla, Márfy Ödön, Berény Róbert, és Perrott Csaba Vilmos.)

A viszonylagos jólét és elismerés sem változtatott azonban a festő habitusán. Guillaumin, mint a természetet járó és a szabadban dolgozó impresszionisták többsége alapjában véve mogorva ember volt. Egyebek mellett igen nehezen viselte, ha nézték munka közben. Edouard des Courières, Guillaumin első monográfusa írta: „Egy alkalommal egy ismeretlen lepte meg, mikor festett, és azt mondta neki: »Uram, magam is festő vagyok. Megengedné nekem, hogy nézzem Önt, amint dolgozik?« »Nos egyikőnknek távoznia kell – felelte Guillaumin – és kívánatosabbnak találnám, ha Ön lenne az...«”

Az idősödő Guillaumin az egymás után sorjázó izmusokat nem tudta, de nem is akarta követni. A „leghűségesebb impresszionista” Párizs mellett halt meg 1927-ben. Túlélte a két nagy öreget is: nyolc évvel Renoirt és egy esztendővel Monet-t.

DAMIETTE, 1888 KÖRÜL

Amióta a II. világháborút követően újraindult a magyar aukciós piac, még nem volt példa rá, hogy jelentős, francia impresszionista festmény kerüljön hazánkban árverésre. Guillaumin damiette-i tájképe ráadásul nem zsenye vagy késői alkotás, hanem ereje teljében mutatja nekünk a festőt.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a festmény keletkezése mind térben, mind időben meglehetősen pontosan behatárol-

Paul Cézanne: Az akasztott ember háza, 1874 körül
Musée d'Orsay, Párizs

Camille Pissarro: Zöldségeskert Pontoise-ban, 1879
Musée d'Orsay, Párizs

Armand Guillaumin: Damiette-i almafák, 1884 körül
Musée d'Orsay, Párizs

Camille Pissarro: Chaponvali táj, 1880
Musée d'Orsay, Párizs

ható. Az Orsay melletti kis települést, Damiette-et, Guillaumin 1882-ben fedezte fel magának, és az elkövetkezendő másfél évtizedben rendszeresen járt ide pleinair képeket festeni. Itteni festményeinek zöme 1884 és 1888 között keletkezett. A nagy közgyűjteményekben lévő damiette-i tájképek, mint az „Eső után”, az „Alkony Damiette-ben” vagy a „Damiette-i almafák” alapján jól ismerjük a tájat, és a festő ekkori stílusát. A most aukcióra kerülő műhöz még közvetlen analógia is rendelkezésünkre áll: a „Damiette, szénaboglyák és káposztaföld” című 1885 körülre datált olajkép. Guillaumin a két, méreteiben is hasonló művet szinte egyazon állásból festette, a kép kivágás is hasonló. Előterben a jellegzetes, enyhe szögben tört tör-